

HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 33. broj

18. kolovoza 2022.

cijena 200 Ft

Hrvatski učenički kampovi u Zavičaju

Foto: Éva Murty

3. – 5. stranica

Kamp hrvatskog jezika i kulture u Udvaru
7. stranica

Treći školski ljetni tabor u Sambotelu
11. stranica

Hrvatski dan u Brlobašu
12. stranica

Najbolji lijek

Kako čovjek iz dana u dan sluša o strahotama i mržnji, već se polako na to privikava, kao da mu postaje normalan dio života. Ruska invazija na Ukrajinu 24. veljače 2022. izazvala je velik šok u cijelome svijetu, a posebno je šokirala nas koji živimo na prostoru Europe i zapravo dosta blizu sukobu. Svi su se trgnuli i shvatili kako je to opasno, kako treba pomoći ljudima koji moraju napustiti domove. Napadom Rusije na Ukrajinu počelo je još jedno razdoblje ratovanja na prostorima našega kontinenta. Širile su se vijesti o strašnim događajima, o agresiji, o strahotama, ubijanju ljudi, uništavanju njihovih domova i svega onoga što je ljudska ruka mukotrpnim radom stvorila. Od svega toga najstrašnije su ljudske žrtve. Rat odonda traje (polako već pola godine), iz dana u dan se informiramo o događanjima i agresiji, no mi koji još ne osjećamo te strahote na vlastitoj koži često se ponašamo kao da nas se to ne tiče. Sad nas u prvom redu zanima koliko ćemo plaćati struju i plin, kako ćemo izići na kraj s poskupljenjima i sl., a u tim brigama zaboravljamo da neki ljudi koji nisu daleko od nas više neće ni imati priliku o tome razmišljati. Kao da se čovjek postupno navikne na sve te negativne stvari, na stalnu mržnju, prijetnju, ugrožavanje drugih, na ponižavanje i uništavanje. Kao da se negativni osjećaji uvuku pod kožu mnogih, postanu kao „dementori” u filmovima i romanima o Harryju Potteru, koji su stvorenja za utjelovljenje mržnje. Sve više utječu i na naše ljude, iščitamo iz raznih komentara mržnju koja se zna proširiti i na određenu skupinu ljudi, na one koji ionako pate. Stručnjaci kažu da oni koji mrze imaju ozbiljne nedostatke, imaju osobne frustracije kao što je neostvarenost, zavist, usvojene predrasude, pa i loše obrazovanje. Spodoba koja mrzi napada slabije i nezaštićene kako bi sebe oslobodila od frustracija. Nažalost, osoba s frustracijom svoju pojedinačnu mržnju često proširuje na cijeli narod ili religijsku skupinu i tako dođe do proganjanja cijelih skupina. Nemojmo se naviknuti na mržnju, na agresiju, nemojmo pustiti „dementore” blizu. Budimo hrabri kao mali Harry Potter. On nam pokazuje i način na koji se može boriti protiv mržnje, a to nije ništa drugo nego dobrotu, biti čovjek dobre volje. To je najbolji lijek protiv mržnje, a tako i ratova.

Beta

Glasnikov tjedan

Odbor HAZU-a u svojem odgovoru ističe: „Ne želeći ulaziti u političke implikacije toga dokumenta, koji je očito sastavljen u okviru imperijalističke velikosrpske ideologije, u ovom ćemo se tekstu osvrnuti samo na očigledne neistine i pogrešna tumačenja povijesnih činjenica u ‘Deklaraciji’.”

Davno je zapisao pop Martinac „nalogoše na jzik hrvatski”, i naliježu i naliježu. Njegov je Zapis nastao davne 1493. godine kao jauk nad pobjedom Turaka nad hrvatskom vojskom na Krbavskom polju. Tad, kao i danas, jezik je bio sinonim za narod. I tad su Hrvati znali da je njihov jezik hrvatski. Tad, prepisujući Drugi novljanski brevijar, pop Martinac zabilježio je Zapis na praznim listovima pergamene hrvatskom inačicom staroslavenskog jezika.

Sredinom mjeseca srpnja Odbor za normu hrvatskoga standardnog jezika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti reagirao je na „Deklaraciju o granicama srpskog jezika”. Ističu se neistine i pogrešna tumačenja povijesnih činjenica koje su iznesene u toj srpskoj deklaraciji koja je „nedvojbeno sastavljena s istim ciljevima i u okviru iste velikosrpske politike koja je već proizvela ‘Načertanije’ Ilije Garašanina i ‘Memorandum’ Srpske akademije nauka i umjetnosti”, ističe Odbor za normu hrvatskoga standardnog jezika HAZU-a u odgovoru usvojenom 11. srpnja.

HAZU ističe: „U Hrvatskoj smo se na takva ideološka nasilja u jezičnoj politici već navikli još u jugoslavenskim vremenima, ali voljeli bismo da više ne moramo živjeti u prošlosti koja se pokazala neodrživom, već da se možemo okrenuti mirnijoj budućnosti koja u znanosti podrazumijeva poštovanje istine, a u životu toleranciju i,

ako je moguće, suradnju i uzajamno poštovanje.”

„Deklaracija o granicama srpskog jezika” donesena je na konferenciji na kojoj su sudjelovali predstavnici svih srbističkih katedara na sveučilištima u Srbiji, Republici Srpskoj i Crnoj Gori, kao i predstavnici Instituta za srpski jezik SANU-a, Instituta za književnost i umetnost u Beogradu, Odbora za standardizaciju srpskog jezika, Društva za srpski jezik i književnost Srbije i Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja u Beogradu.

Odbor HAZU-a u svojem odgovoru ističe: „Ne želeći ulaziti u političke implikacije toga dokumenta, koji je očito sastavljen u okviru imperijalističke velikosrpske ideologije, u ovom ćemo se tekstu osvrnuti samo na očigledne neistine i pogrešna tumačenja povijesnih činjenica u ‘Deklaraciji’”. Kao što ćemo vidjeti, temeljna je neistina što njezini autori polaze od teze Vuka Stefanovića Karadžića o štokavskom narječju kao u osnovi isključivo srpskome. Ta je teza, iznesena prije više od 150 godina u Karadžićevu pamfletu ‘Srbi svi i svuda’, činjenično neutemeljena i u znanosti odavno odbačena.”

Cjelovit tekst odgovora dostupan je na poveznici www.info.hazu.hr/2022/07/odgovor-na-deklaraciju-o-granicama-srpskog-jezika.

Branka Pavić Blažetin

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR Croatica

www.glasnik.hu
Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Čitajte i širite Hrvatski glasnik, „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar
Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Šesnaesti put hrvatski državni kampovi u matičnoj domovini

Ljetovanje u matičnoj domovini na prekrasnom Jadranskom moru zasigurno je jedna od najboljih motivacija za djecu pripadnika hrvatske narodnosti za učenje hrvatskog jezika. Kako bi mnoga djeca i mladi hrvatske zajednice imali mogućnost ljetovati na Jadranu, Hrvatska državna samouprava u suradnji sa svojim ustanovama u Pansionu „Zavičaj“ u Vlašićima na otoku Pagu organizira hrvatske kampove u kojima iz godine u godinu sudjeluje mnoštvo mladih iz svih regija Hrvata iz Mađarske. U 2022. godini šesnaesti put održani su kampovi u četiri turnusa: od 12. lipnja do 10. srpnja, tri osnovnoškolska i jedan srednjoškolski kamp. Temeljni ciljevi kampova oduvijek su isti: međusobno upoznavanje djece različitih hrvatskih regija, jačanje osjećaja pripadnosti istoj hrvatskoj zajednici, unapređenje znanja hrvatskoga jezika, bolje upoznavanje povijesti prirodnih i kulturnih ljepota matične domovine te druženje, kupanje i opuštanje u društvu. U svim su tim aktivnostima uvijek na raspolaganju učitelji i profesori hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova, odnosno djelatnici raznih HDS-ovih ustanova. U osnovnoškolskim kampovima mogu sudjelovati učenici škola u kojima se predaje hrvatski jezik u dvojezičnoj nastavi i učenici škola u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet ili u sklopu izvannastavnih aktivnosti. Cijena boravka u kampu za učenike iznosi 30 000 forinti (udio troškova kampa: smještaj, hrana i putovanje), a cijena je izleta 200 kuna. U programe kampova uključene su i radionice učenja hrvatskog jezika, novinarske radionice, radionice ručnog rada, plesa, sporta te, naravno, i puno izleta i kupanja.

PRVI KAMP održan je od 12. do 19. lipnja u suorganizaciji Hrvatske osnovne škole „Miroslav Krleža“ iz Pečuha te Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Voditeljica kampa bila je nastavnica Marica Dudaš Gyöngyös, a koordinatorica referentica ureda HDS-a Eva Molnar Muić. Sudjelovali su učenici Hrvatske osnovne škole „Miroslav Krleža“ iz Pečuha te Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Prema izvješću referentice HDS-a Eve Molnar Muić u prvom se kampu program odvijao prema unaprijed izrađenom planu. Tijekom prijedpodneva i popodne po jedan je sat bio rezerviran isključivo za učenje hrvatskog jezika. Radilo se u skupinama, ali bilo je i mnogo sportskih zanimanja, ručnih radionica, plesova i diskača. Organiziran

je izlet u Pag, gdje su sudionici posjetili stalnu izložbu o proizvodnji soli u Pagu s kraja dvadesetog stoljeća. Zadar je sa svojim Morskim orguljama i mnogim spomenicima također bio doživljaj za svakog, kao i Nacionalni park Krka. Šetnja i skupljanje školjaka u Smokvicama također su bili poseban doživljaj za djecu. Prvi kamp posjetio je i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

DRUGI KAMP održan je od 19. do 26. lipnja u suorganizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“. Okupio je osnovnoškolce iz Gare, Dušnoka, Kačmara, Baje (Vancaga), Mohača, Šikloša, Salan-

Sudionici prvog turnusa hrvatskih državnih kampova

Posjet Virovitici

Otvorenju prvog kampa nazočio je predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan

Traganje za dupinima

te, Šeljina, Starina, Lukovišća i Izvara. Voditeljica kampa bila je nastavnica Ana Popović Biczak, a koordinator voditelj HKSC-a „Josip Gujaš Džuretin” Kristof Petrinović. I u tome su kampu voditelji radionica bili vrlo kreativni. Izrađene su razglednice od fotografija, a neki su izradili i likovni rad o svojim doživljajima. Učilo se o simbolima Hrvatske, o znamenitostima koje su i posjetili, npr. najmanjoj katedrali na svijetu u Ninu iz devetog stoljeća, crkvi svetog Donata, Morskim orguljama u Zadru, uličicama grada Paga. U povratku su posjetili Viroviticu i Đurđevac. Naravno, najomiljenije bilo je kupanje u moru. Voditelji skupina osmislili su igre u moru u kojima su svi uživali.

TREĆI KAMP održan je od 26. lipnja do 3. srpnja u suorganizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” i

XVI. KAMPOVI HRVATSKOGA JEZIKA U ZAVIČAJU 2022. GODINE

I. turnus – dva kampa

Krležini i santovački osnovnoškolci, njih 85, sudjelovalo je u jezičnom kampu na otoku Pagu u pansionu „Zavičaj”.

Već na samom putu prema kampu osjećali smo da se događa nešto dobro, nešto izvanredno i da nas čeka miris mora. Rijetko se tako zajedno družimo i to je dobra prilika za to da se naša djeca bolje upoznaju i postanu dobri prijatelji.

Zašto djeca vole ići u čitateljski i jezični kamp?

Prvi je razlog prekrasno more. Drugi su razlog njihovi vršnjaci, a treći su odlični programi koje smo zajednički organizirali. Učenci su bili podijeljeni u miješane skupine, pa su se tako mogli bolje upoznati, družiti i pomoći jedni drugima u rješavanju raznih zadataka. U gradu Pagu pogledali su Stalnu izložbu solarstva, u Nacionalnom parku Krka mogli su uživati u slapovima, a u Zadru su sa Zvonika mogli baciti pogled na čitav grad Zadar. Osim što su imali jezične vježbe, učenci su bili primorani upotrebljavati živi hrvatski govor jer su u rješavanju zadataka trebali tražiti pomoć lokalnog stanovništva.

Zašto nastavnici vole ići u čitateljski i jezični kamp?

Prvi je razlog također prekrasno more. Unatoč tomu što cijelo vrijeme moraš biti oprezan i paziti na djecu, more ti ipak daje neki mir. Drugi je razlog to da su tamo kolege s kojima voliš raditi ili ćeš ih baš ondje bolje upoznati. Treći su razlog, naravno, odlični programi. Programe sastavljaju nastavnici i svatko ima poseban doprinos. Tako je to bilo i ove godine. Svaki nastavnik bio je istaknuti predstavnik doživljajne pedagogije. U kampu se i mi trebamo izdvojiti iz školskog konteksta i uz pomoć raznih igara dati nešto novo, a to možeš riješiti tek kad probudiš dijete u sebi.

Zahvaljujem kolegama na zahtjevnom i kvalitetnom radu: Žužani Kanalas, Lidiji Stanić, Marti Vígh, Gáboru Suranyiju, Árvi Bíró, Agiki Tomola, Silviji Kvala i Marijani Jakošević.

Zahvaljujem koordinatorici Evi Molnar Muić na suradnji i lijevim izletima.

Važno nam je, pogotovo djeci, da su nas ravnatelj Zavičaja Tibor Radić i osoblje pansiona primili s velikim osmijehom. Zahvaljujemo njima na dočeku.

Uživala sam u kampu!

Kamperi, vidimo se i sljedeće godine!

Marica Dudás – voditeljica kampa

Hrvatskog dječjeg vrtića i osnovne škole „Mate Meršić Milorađić”. U kampu su sudjelovala djeca iz budimpeštanskog HOŠIG-a i osnovnih škola iz Kerestura, Mohača, Kalače, Koljnofa, Sambotela, Hrvatskog Židana, Horpača i Petrova Sela. Voditeljica je kampa bila zamjenica predsjednika Hrvatske državne samou-

Sudionici drugog turnusa hrvatskih državnih kampova

Sudionici trećeg turnusa hrvatskih državnih kampova

Glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga održao je predavanje za srednjoškolce

UČENICI SANTOVAČKE ŠKOLE U KAMPU U SKLOPU PRVOGA TURNUSA

Čitateljski tabor u matičnoj domovini bio je organiziran u Vlačićima, u pansionu „Zavičaj“, od 12. do 19. lipnja 2022. godine. U kampu su sudjelovali učenici santovačke Hrvatske osnovne škole i pečuške Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže: iz Santova 18, a iz Pečuha 22 učenika. Programe i zadatke osmislili su nastavnici iz spomenutih škola: Árva Bíró, Marijana Jakošević, Silvija Kvala, Ágnes Tomola. Koordinatorica kampa Eva Molnar Muić pružala je veliku pomoć nastavnicima u organizaciji i izvođenju programa i izleta. Svečano otvorenje kampa bilo je 13. lipnja, a na početku sve je sudionike pozdravio Ivan Guban, predsjednik HDS-a. U sklopu otvorenja učenici i nastavnici dobili su bijele majice s logom HDS-a i natpisom „Pag Hrvatska“. Tijekom tjedna ostvarilo se mnogo sadržaja – od jezičnih vježbi i kreativnih aktivnosti pa sve do izleta. Razgledali smo Pag, Zadar, koji je jedan od najljepših dalmatinskih gradova, te slapove Krke. Djeca su učila u igri bez strogog programa i uživala u druženju jer su aktivnosti uglavnom bile u mješovitim skupinama, što je dovelo do zanimljivih rješavanja zadataka te novih izazova. Natjecateljski zadatci na stanicama s nazivom „Pokretna pozornica“ bili su najpopularniji među učenicima. Ekipe su imale zanimljive zadatke na stanicama i zadatke za igru. Osim učenja bilo je i mnogo kupanja i plivanja u moru, sunčanja, a i kreativnih radionica. Novinarsku radionicu vodila je Árva Bíró, igru sjenki Ágnes Tomola, a vješte ruke Marijana Jakošević i Silvija Kvala. Tijekom tjedna učenici su razvijali svoje usmeno i pismeno izražavanje, komunikacija je u potpunosti bila na hrvatskom jeziku, a učenici su o svojim doživljajima u skupinama napisali pjesme koje su na završnoj večeri i recitali. Kući su se vratili puni doživljaja i sa sklopljenim novim prijateljstvima.

Marijana Jakošević

prave Angela Šokac Marković, a koordinatorka djelatnica Zbirke sakralne umjetnosti u Prisiki Mirjana Steiner. Kao u svakom kampu i ondje je poštovan dnevni red kako bi se sve glatko odvijalo. Jezične su radionice počele većinom u 8:30, a trajale su sat vremena. Zatim je slijedilo kupanje. Nakon ručka bodovala se čisto-

ća soba i slijedio je odmor. Nakon odmora u ranim poslijepodnevima održavala se još jedna radionica jezičnih vježbi ili drugih zanimanja, a od 16:00, kad je već bilo sigurnije od UV zraka, ponovno se išlo na kupanje. Nakon večere svake su se večeri održavale razne aktivnosti iza zgrade odmarališta: pjevanje, ples, društvene igre. Uz svakodnevne aktivnosti za sudionike su kampa bili organizirani izleti u obližnje gradove (Zadar, Nin i Pag) i izlet brodom tijekom kojeg su, na oduševljenje izletnika, viđeni čak i dupini.

ČETVRTI KAMP održan je od 3. do 10. srpnja u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Ovaj kamp bio je namijenjen srednjoškolcima. U njemu su sudjelovali gimnazijalci iz budimpeštanskog HOŠIG-a, Hrvatske osnovne škole i gimnazije „Miroslav Krleža“ i mohačke gimnazije „Károly Kisfaludy“. Voditeljica kampa bila je ravnateljica Hrvatske osnovne škole i gimnazije „Miroslav Krleža“ Janja Živković Mandić, a u ulozi koordinatorka bio je suradnik kulturnog centra Damir Solga. Sudionici srednjoškolskog kampa aktivno su se uključili u razne radionice. Uz haiku pjesme koje su pisali srednjoškolci izrađene su i haige koje čine kompozicijsku cjelinu s napisanim stihovima te je od tih radova napravljena izložba. Održano je digitalno pričanje priče od čega su napravljeni mali filmovi koji su se nakon toga emitirali. Pozabavili su se i temom „Prirodni svijet Mediterana“. Skupili su biljke koje rastu na jadranskoj obali i nakon njihova prešanja izrađeni su straničnici za knjige, a ujedno je održana i prezentacija o pronađenim biljkama. Uz sve to bila su i slobodnija zanimanja: sport, ples, ručne radionice. Srednjoškolska ekipa u Šibeniku sastala se s majkom Dražena Petrovića, posjetili su znamenitosti grada Zadra, u Pagu su posjetili Stalnu izložbu solarstva te je organiziran i mali izlet brodom na otok Prvić, gdje su pogledali Muzej Fausta Vrančića. Srednjoškolski kamp posjetio je i glasnogovornik Hrvata u mađarskom parlamentu Jozo Solga, koji je govorio mladima o predstojećem popisu stanovništva. Uredništvo Hrvatskog glasnika zahvaljuje na dostavljenim fotografijama i pomoći pri sastavljanju teksta svim voditeljima kampa i radionica.

Beta

Jubilarna, 25. fišijada u Baji

Najvjerniji sudionici: bošnjački Hrvati iz Kukinja i Semelja

Nakon dvije pandemijske godine 9. srpnja priređena je jedinstvena Bajska fišijada, koja je ponovno okupila ljubitelje riblje čorbe i dobre zabave. Za razliku od prošlih desetljeća ovoga puta fiš se kuhao samo na glavnom gradskom trgu. Nadaleko poznati bajski fiš kuhao se u otprilike 300 kotlića, a oko kotlića okupilo se nekoliko tisuća ljudi: prijateljska društva, rodbina i obitelji te njihovi gosti.

Glavna pozornica, na kojoj su gradonačelnica Klára Nyirati i g. Béla Béres zajedno potpalili vatru

Podsjetimo kako je Bajska fišijada pokrenuta davne 1996. godine u povodu obilježavanja 300. godišnjice grada Baje, a fiš ili, bolje, riblja čorba na glavnom gradskom trgu kuhala se u 300 kotlića. Otada se ona održava svake godine, i to druge subote u srpnju. Nadaleko poznata bajska riblja čorba 2000. godine kuhala se osim na trgu i u okolnim ulicama u više od 2000 kotlića. Bila je omiljena i hrvatska ulica, zapravo hrvatski trg na Rooseveltovu trgu.

Kao i svake, i ove godine priredba je otvorena paljenjem vatre na pozornici koja je postavljena ispred Gradske kuće na Trgu Svetog Trojstva. Vatru ispod kotlića zajedno su potpalili svojedobni osmisliatelj priredbe, bivši ravnatelj Kulturnog doma Béla Béres i bajska gradonačelnica Klára Nyirati.

Nije bilo kuhanja ni u okolnim ulicama ni na Petőfijevu otoku jer, kako su najavili organizatori, posljednjih godina priredba je

Bajska riblja čorba kuhala se u velikom broju kotlića

izgubila svoje prvotno obilježje i odustalo je sve više građana Baje, pa su se odlučili za prvotni karakter.

Zaista, već godinama fišijada nije kao što je bila u početcima ili početkom 2000-ih, kad je izrasla u veliku i masovnu gradsku manifestaciju, ali i pučku veselicu. Već godinama nema ni hrvatske ulice, a ove godine nije bilo ni gostiju iz Osijeka koji su uz orkestar „Ravnica” uvijek privlačili ljubitelje tamburaške glazbe i pjesme. Nismo sreli ni približno toliko redovitih sudionika, pa ni Hrvata iz Baje i okolnih naselja. Tu i tamo naišli smo na Hrvate iz Baje i okolice. Primjerice, na trgu se skupilo društvo okupljeno oko aljmaške Udruge bunjevačkih Hrvata i Hrvatske samouprave.

Ipak, na zapadnoj strani, kraj Šugavice, naišli smo na ekipu okupljenu oko dva stola koja od samih početaka redovito dolazi u Baju: skupinu bošnjačkih Hrvata iz Kukinja i Semelja te stalne kuhare Đuru Tarađiju i Ivu Grišnika s bajskom rodbinom. Ni ove godine nisu nas iznevjerili jer, nakon što je izvrsna riblja čorba za čas prošla, oni su se primili svojih instrumenata, povelili pjesme i uz dobro raspoloženje privukli mnoge prolaznike dočaravši djelić nekadašnjeg ugođaja bajske fišijade.

Veseli Kukinjčani na bajskoj fišijadi

Kuhanje je ograničeno isključivo na glavni trg, a program na gradskoj pozornici nije bio primjeren za tradicionalnu pučku veselicu.

Bajsku fišijadu i ove godine obilježili su brojni popratni sadržaji. U okviru dvodnevnog programa u petak je na parkiralištu Gimnazije Radnóti na Petőfijevu otoku održana plesničica bunjevačkog narodnog plesa i glazbe uz bajski orkestar „Čabar” i KUD „Bunjevačka zlatna grana”. Sutradan, u subotu, plesničicu je svirao gradski orkestar „Bačka”. Mlade je najviše privlačila plesničica i koncertni program na Petőfijevu otoku, gdje je zaista bilo publike, ali uz sajamski ugođaj i prodavače raznoraznih, ali manje tradicijskih proizvoda.

S. B.

Kamp hrvatskog jezika i kulture u Udvaru

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara od 27. lipnja do 3. srpnja održan je Hrvatski kulturno-jezični kamp. Ova je godina sedma godina otkako se taj kamp održava. Organiziran je uz potporu Državnog tajništva za odnose s vjerskim i narodnosnim zajednicama Ureda predsjednika Vlade uz program potpore Fonda „Gábor Bethlen” u iznosu od 500 000 forinti i potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u iznosu od 12 000 kuna.

Iz godine u godinu raste zanimanje za kamp koji je ove godine okupio tridesetero djece različitog uzrasta – od vrtića do srednje škole. Voditelji kampa bili su zastupnici Hrvatske samouprave Udvara Ivana Božanović i Perica Balaž, a kamp je bio potpuno besplatan za sudionike. Cilj je organizatora čuvanje i prenošenje znanja o hrvatskom jeziku i kulturi te očuvanje hrvatskog identiteta, reče nam predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai.

Kamp je otvorila predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai, a otvaranju je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Prvog dana, nakon upoznavanja, održane su „Igre u kolu”, gdje su sa sudionicima kampa uvježbavani plesovi „Igra kolo”, „Jastuk taca”, „Hej, gori lampa”. Djeci su svakog dana bila osigurana četiri obroka uz sladoled i koje drugo iznenađenje. Nakon užine djeca su odlazila kućama. Prvog dana poslije ručka voditelji kampa održali su predavanje o poznatim hrvatskim sportašima, nakon čega je slijedio rad u skupinama s ciljem razvijanja fine motorike. Drugog dana učila se hrvatska himna uz ples i pjevanje, a potom je Dorottya Gogolák pokazala djeci tehniku slaganja perli. Održana je i „Hobotnica” (radionica zanimljiva imena i sadržaja) te sportske aktivnosti i plesna proba. Trećeg dana kamp je posjetila vjeroučiteljica Ágnes Tomola, koja je imala sat vjeronauka uz kreativne aktivnosti vjerske tematike, a počelo je i uvježbavanje igrokaza „Priča repa”. Istoga dana sudionici kampa razgledali su selo te su na likovnoj radionici nakon razgledavanja imali zadatak nacrtati razglednicu Udvara. Sportske aktivnosti sa sudionicima kampa vodila je Szabina Szenner, a s tjednikom Hrvata u Mađarskoj i njegovom Malom stranicom sudionike kampa upoznala je glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin. Dejan Fajfer i prijatelji glumci izveli su lutkarsku igru „Klaunova stolica”, a održan je i završni kviz uz proglašenje najboljih sudionika. Kao i uvijek, s djecom je više nego kreativan sat hrvatskoga jezika i kulture održao dr. sc. Stjepan Blažetin uz kviz o stečenim znanjima, društvene igre i šaljiva natjecanja. Nedjelja je bila u znaku svete mise u mjesnoj crkvi. Naime, 2. srpnja Udvarčani slave svoju zaštitnicu Gospu Srpnicu. Tog je dana „kermez”. Nakon mise služene na mađar-

U kolu

Prijateljice

Sudionici kampa na okupu

skom jeziku na crkvenom dvorištu uz harmonikašku pratnju Emese Krasznai djeca odjevena u narodnu nošnju sa svojim su učiteljima Ivanom Božanović i Pericom Balažom pokazali dio uvježbanih plesnih koraka. Folklornom programu nazočili su roditelji i rodbina sudionika te mještani. Slijedio je svečani ručak, a u večernjim satima bal za „kermez” s orkestrom „Baranja” na kojem su, kako doznajemo, sudjelovali i malo stariji sudionici kampa uz brojne Udvarčane i njihove prijatelje.

Branka Pavić Blažetin

„Baranjske hrvatske nošnje – mohački Šokci“

Dio programa VII. Hrvatske večeri u Šiklošu bila je promocija fotomonografije „Baranjske hrvatske nošnje – mohački Šokci“, četvrte knjige u seriji fotoalbuma u izdanju pečuskog KUD-a „Tanac“. Razgovor s urednicima Józsefom Szávaijem i Mirjanom Bošnjak vodila je predsjednica Hrvatske samouprave Šikloša Timea Bockovac.

Kao i dosadašnji fotoalbumi, i ovaj četvrti slijedi već viđenu sadržajnu koncepciju u nekoliko cjelina: „Očima fotografa“, „Očima etnografa“, „Muška nošnja“, „Ženska nošnja“, „Stare slike“, „Potpis slika“ i „Zahvala“. Pisani sadržaj, kao i naslov knjige, donosi se na trima jezicima: mađarskom, hrvatskom i njemačkom. Fotomonografija (album) „Baranjske hrvatske nošnje – mohački Šokci“ na 250 stranica donosi 415 fotografija. Knjiga se može naručiti na e-adresi info@tanac.hu.

Urednik izdanja József Szávai

Urednici su ovoga izdanja József Szávai, Mirjana Bošnjak i Mirjana Jakšić, dok je autor teksta na stražnjim koricama knjige Dinko Šokčević. Fotografije u knjizi načinili su László Körtvélyesi i József Szávai. Urednici u kolofonu posebno zahvaljuju Stipanu Pavkoviću, Stipanu Bubregu i članovima Mohačkog šokačkog kera. Knjiga je ostvarena i potporom Nacionalnog kulturnog fonda (Nemzeti Kulturális Alap), a izdana je u 300 primjeraka. Ovo bogato izdanje na 250 stranica donosi prikaz nošnje mohačkih (gradskih) Šokaca. U prvom je dijelu prikazana nošnja na današnjim članovima Čitaonice mohačkih Šokaca (od 1. do 52. fotografije), u drugom očima etnografa donose se fotografije dijelova nošnje, muške od 53. do 110. fotografije i ženske od 111. do 265. Uz ovaj dio veže se i dodatak i Popis slika, u

Mirjana Bošnjak, Timea Bockovac i József Szávai

kojem su na trima jezicima opisani dijelovi nošnje s točnim nazivima koji su se za njih upotrebljavali u Mohaču, a tu je i popis starih fotografija koje se donose u knjizi pod brojevima od 266 do 415.

KUD „Tanac“, rekao je predsjednik udruge József Szávai, želi nastaviti s izdavanjem fotoalbuma o nošnjama i drugih etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj. Uz knjigu promoviranu u Šiklošu dosad su u ovoj seriji izdane tri knjige: „Baranjske hrvatske nošnje – Bošnjaci“ na 190 stranica

s 340 fotografija, „Baranjske hrvatske nošnje – podravski Šokci“ na 215 stranica s 327 fotografija i „Hrvatske nošnje u Mađarskoj – podravski Hrvati“ na 182 stranica s 329 fotografija.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Zavjet

**Ako mi srce ne prestigne ptice,
ako mi oči budu siromasi,
ako mi ruke budu udovice
koje prisustvo ljubavi ne krasi,**

**I ako noću ne čeznem u snima
i ako danju ne žudim na javi
i ako venem u močvarnim dnima
i u tjesnoći duša mi boravi,**

**I ako ulje nalijevam u svijeću
uhodi tamno da pomognem djelo
u krivom ako vjerujem umijeću
i laži svoje pozajmljujem čelo,**

**Neka mi jutro na prag ne stizava
neka me zemlja iz milosti briše.
I ako živim k'o jalova trava
neka me sunce i ne grije više.**

Vesna Parun

Iz knjige: Fanni Bubreg Hajosovics s kćeri

Hrvatski dan u Sambotelu

Tamburaška glazba, klapsko pjevanje, folklorni programi, plesačnica i mnogi drugi hrvatski sadržaji čekali su zainteresirane 9. srpnja na Hrvatskom danu u Sambotelu. Organizatori su tradicionalne priredbe i ovaj put bili Društvo sambotelskih Hrvata i Hrvatska samouprava Sambotela uz pokroviteljstvo Grada Sambotela i Željezne županije.

Svetu misu predvodio je sambotelski biskup dr. János Székely u koncelebraciji s umirovljenim župnikom iz Austrije dr. Antonom Kolićem i petrovošelskim župnikom Tamásom Várhelyijem

Hrvatski dan otvorio je gradonačelnik dr. András Nemény, a okupljenima pozdrave su uputili izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i predsjednik Hrvatske samouprave Sambotela Ferenc Jurašić. Na pozornici postavljenoj na glavnom trgu izmjenjivale su se kulturne grupe gradišćanskih Hrvata, a pod šatorima svi su posjetitelji mogli naći nešto za sebe – od ukusnih jela i pića do malih suvenira ili domaćih proizvoda.

Nakon dvije godine izostanka zbog pandemije u sjedištu Željezne županije održan je Hrvatski dan na veselje mnogih Hrvata iz grada i okolice te drugih krajeva. Cilj je takvih priredaba iz godine u godinu jačanje zajedništva hrvatske zajednice, nacionalne samosvijesti te njegovanje hrvatskog jezika i kulture, odnosno prekograničnih veza s Hrvatima. U gradu prema posljednjem popisu stanovništva živi 441 pripadnik hrvatske narodnosti, no prema neslužbenim podacima ima ih barem trostruko toliko. Naravno, Hrvatska samouprava grada, djelujući u središtu županije, sa svojim programima želi okupiti pripadnike hrvatske narodnosti iz cijele županije. Hrvatski dan započeo je dvojezičnom svetom misom u katedrali koju je predvodio sambotelski biskup dr. János Székely u koncelebraciji s umirovljenim župnikom iz Austrije dr. Antonom Kolićem i petrovošelskim župnikom Tamásom Várhelyijem uz

pratnju sambotelskog Pjevačkog zbora „Sveta Cecilija“. Biskup János Székely u svojoj propovijedi govorio je o humanosti, u priču o Isusu sazeo je smisao ljubavi, smilovanja, otvaranja očiju prema problemima drugih i pružanja pomoći drugima. Postavio je pitanje jesmo li dostojni nazivati sebe čovjekom, zaključio je da dobrim djelima možemo dokazati da smo dostojni toga. Nakon svete mise povorka kulturnih skupina krenula je prema glavnom trgu, gdje se odvijao kulturni program. Prvi izvođači bili su najmlađi, učenici Hrvatskog vrtića i osnovne škole „Mate Meršić Miloradić“ koji su izveli poznate gradišćanske plesove. Zatim su slijedile mnoge kulturne, tamburaške i vokalne skupine koje njeguju hrvatske pjesme, plesove i glazbu iz svih krajeva, a time i hrvatski jezik, odnosno gradišćansku materinsku riječ. Nastupili su mješoviti pjevački zbor „Djurdjice“, tamburaški sastav „Guslice“, Kulturno-umjetničko društvo „Gradišće“ iz Petrova Sela, pjevački zbor „Ljubičica“ iz Petrova Sela, klapa „Dičaki“, pjevački zbor iz Narde i plesna skupina iz Sambotela. Kulturni program završio je zajedničkim pjevanjem pjesme „Gizdav sam da sam Hrvat“, a zatim je slijedila plesačnica i zabava uz svirku poznatih gradišćanskih bendova – „Pinka-band“ i „Koprive“.

MCC

Počasni gosti, izvođači i ostala publika napunili su šator

Tamburaši Obrazovnog centra „Mate Meršić Miloradić“ pod vodstvom Rajmunda Filipovića

Hrvati iz Andzabega na etnofestivalu „(Sr)etno Selce“

Predstavljanje narodnih običaja, raznolikih umjetničkih izričaja, gastronomije i domaćih proizvoda samo su jedan dio zanimljiva etnofestivala „(Sr)etno Selce“. Taj se festival deveti put održao u šarmantnom primorskom mjestu u blizini Crikvenice, i to u sklopu programa „Crikvenica Summer Showtime“.

Na tom su festivalu, koji svake godine okuplja velik broj posjetitelja iz različitih krajeva svijeta, ove godine bili i gosti iz mađarskoga grada Andzabega (Érda): plesna skupina „Igraj kolo“ i glazbeni sastav „Insula“.

„(Sr)etno Selce“ uvelo je posjetitelje u svijet u kojemu se isprepliće staro i novo. Na poseban način taj je festival predstavio vrijednu kulturno-povijesnu baštinu uz obilje zabave u ugodnom okruženju uz more.

Ova manifestacija nastoji približiti to primorsko mjesto sve brojnijim stranim posjetiteljima u svojem izvornom obliku, a to se najbolje vidi na sajmu tradicijskih i ekoloških proizvoda. Na sajmu se mogu kušati tradicionalna jela, razgledati stare narodne nošnje, upoznati stari zanati, poslušati primorske pjesme...

U dva dana na čak četirima lokacijama u Selcu bio je prikazan bogat program u kojemu se ističu: izložba „Kroz staru selačku poneštricu“, sajam tradicijskih i ekoloških

Skupina „Igraj kolo“ pleše na ulicama Selca

Predstavljena plesna tradicija Hrvata iz Andzabega

proizvoda (proizvoda od lavande, meda, drvenih i kožnatih rukotvorina, pletenih torbi i ukrasa), predstavljanje tradicionalnih vještina i običaja poput pranja robe na perilu, šivanja na starinskoj šivačkoj mašini, pletenja ribarske mreže i sl. Glavni je događaj tradicionalno mlaćenje slame i plesanje selačkog kola. Običaj mlaćenja slame star je više od 150 godina, a potekao je iz maškarskih običaja – žene mlata slamu u svojim radnim narodnim nošnjama, zatim ju zapale, a okupljeni otlešu dva tradicionalna plesa oko vatre, Hrvacki i Kolunati. Kad slama izgori, žene, djevojke i djevojčice nastavljaju plesati uz glazbu mantinjade. Običaj je to koji se može doživjeti samo u Selcu, a Selčanima se jedina ne zamjera kada mlata praznu slamu – to je njihova tradicija.

Za glazbeni su se ugođaj osim gostiju iz Andzabega pobrinuli i pjevački zbor KUD-a „Neven“, klapa „Tić“ te klapa „Tramuntana“.

Neda Maretić

Diploma Hrvatskoj izvornoj skupini

Hrvatska izvorna skupina dobila je posebno priznanje: diplomu Saveza mađarskih zborova, orkestara i narodnih pjesama (Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA).

Mađarski Savez raspisuje natječaj na koji se udruge mogu prijaviti na kvalifikacije, na vrednovanje izvedenih pjesama i plesova na regionalnoj i državnoj razini.

„Na susretu narodnosnih pjevačkih i plesnih skupina koji se ove godine održao u Kulturnom centru Csili mi smo od ocjenjivačkog suda dobili izvrsnu ocjenu“, izjavila nam je predsjednica skupine Eva Išpanović.

Osim Hrvatske izvorne skupine, koja je predstavila koreografiju Vesne Velin koja obrađuje jedan santovački običaj, na manifestaciji je bilo 16 plesnih skupina i zborova iz više krajeva Mađarske.

U proteklom je razdoblju Hrvatska izvorna skupina za svoj rad u očuvanju narodnih plesova, narodne glazbe i običaja Hrvata u Mađarskoj dobila i nagradu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“. Spremaj se za obilježavanje 26. obljetnice novom koreografijom.

Neda Maretić

„Skupa“ u Bizonji po treći put

Diči kamp s mnogo zanimljivosti

Bizonjski dom kulture, na čelu s učiteljicom hrvatskoga jezika i peljačicom te ustanove Klaudijom Radić-Šmatović, ovo je ljeto od 4. do 8. julija jur po treći put je skupapozvao osnovnoškolare na jako zanimljivi tabor. Velik broj diozimateljev od 45 dice dovoljan je znak da popularnost kampa od ljeta do ljeta samo raste, a da su se šestimi vratili iz sridnje škole ponovo samo o uspjehu poviđa. Med podupirači obavezni smo spomenuti seosku samoupravu, crikvenu općinu, mjesnu organizaciju Caritasa, Državno tajništvo za odnose s vjerskimi zajednicami i narodnosti Ureda Predsjednika Vlade, Fond „Gábor Bethlen“ i privatne sponzore: Liviju Kammerhofer, Mariju Nusser i Gašpara Antonovića. Taboraši su se mogli birati med zaistinu zanimljivimi programi, dobro su se čutili u bizonjskom konjskom parku, u Kislódu u parku doživljajev bečara Sobri Jóske, a u Parlamentu je izletnike iz Bizonje dočekao sam ministar poljoprivrede István Nagy. Zvana toga kreativna zanimanja, učenje jačak i razne zvanaredne ideje dodale su još plus ovomu ljetnomu tajednu pri kom je utemeljen i jačkarni zbor „Skupa“ ki je svoj prvi nastup imao na seoskom danu zajedno s novoosnovanim zborom „Jorgovan“ prilikom Bizonjskoga dana koncem julija.

Foto: TABOR SKUPA

Tiho

Treći školski ljetni tabor u Sambotelu

Polako će se jur zabiti, kako je bilo na početku ljeta, jer pogibelno se približava novo školsko ljeto, ali svenek je dobro najzad pogledati i spomenuti se tih dogodjajev koji nas napunjuju s lipimi čuti. Vjerojatno je jedan takov i sambotelški školski tabor Hrvatske čuvarnice i škole „Mate Meršić Miloradić“, u kom su uživali četrdeset i trimi, a peljačtvo Obrazovnoga centra potrudilo se je izabrati zaistinu bogati i sadržajni program, izlete i zabavu. Treći školski tabor dobio je za glavnu temu upoznavanje najvjernijih sel u Gradišću. Oko toga onda su se priredile djelaonice i vježbe kot i naticanja. „To je u našoj školi jur tradicija da zovemo u naš tabor i buduće prvaše ki su se upisali u našu školu. Ti su većinom iz naše čuvarnice i ovako su dobili priliku da se bolje upoznaju i sa školskim žitkom, a učenici većih razredov su mališane u pravu obrambu zeli. Tako se ponašaju kot mali učitelji i jako sam gizdava na nje“, rekla je školska direktorica Edita Horvath-Pauković. Gvišno je bilo zanimljivo poslušati na pijaci predavanje o gljiva, pogledati športski kompleks Haladása, upoznati vjerna sela, zapametiti ime sel i po hrvatski, pokazati je na zemljopisnoj karti ter i doznati ki su zaštitniki sela. U pauzi su se izdjelali suvenir, mali spominki. Posjet Gornjem Četaru sigurno je bilo svakomu nepozabljiv s Muzejom Željznoga fironga i s Marijnom kapelom u Gori, a pokidob školari još nisu posjetili Zbirku sakralne umjetnosti Hrvatov (dokle mališani su to učinili jur dvakrat iz čuvarnice), važno je bilo da pogledaju i to bogatstvo u Prisiki. U medjuvrimentu učenici sambotelške Hrvatske škole bili su i na Pagu u jezičnom kampu i u židanskom vjerskom taboru Peruške Marije. Još nekoliko dana iz ferije pak će se svi ponovo ganuti u najnoviju avanturu i u sambotelški školski klupa...

Tiho

Hrvatski dan u Brlobašu

U organizaciji Mjesne samouprave Brlobaša i Hrvatske samouprave Brlobaša 17. srpnja održan je Hrvatski dan sela u Brlobašu, u malom naselju u Podravini koje mnogi nazivaju „biserom“ među sedam hrvatskih sela u Podravini.

Brojni su programi ponuđeni svim uzrastima. Hrvatski dan tradicionalno se vezuje uz blagdan svetog Ilije, zaštitnika Brlobaša i brlobaške crkve. Tako je bilo i ove godine iako je llinje bilo 20. srpnja. U mjesnoj crkvi martinački župnik Ilija Čuzdi služio je dvojezičnu svetu misu, a orguljala je martinačka kantorica Ančika Gujaš. Crkva je bila prepuna.

Dan se nastavio svečanim otvorenjem obnovljenog Doma kulture i kulturnim programom. Na kulturnom programu nastupili su KUD „Podravina“ iz Barča, orkestar „Vizin“, „Braća Decsi“ te „Tajtiboy“. Slijedila je večera te hrvatski bal uz orkestar „Podravka“ i veliki vatromet.

Članice KUD-a „Podravina“

Svečano otvorenje obnovljena Doma kulture

Domaćini, načelnik Brlobaša Ivica Pavleković i predsjednica Hrvatske samouprave Brlobaša Piroška Gujaš Dudaš, ponosno su dočekali goste, među njima i parlamentarnog zastupnika Lászlóa Szászfalvija, glasnogovornika Hrvata u mađarskom parlamentu Jozu Solgu, konzula Nevena Marčića i brojne druge. U obnovu krova i nadstrešnice brlobaškog doma kulture uloženo je 17 618 851 Ft. Sredstva je Mjesna samouprava Brlobaša dobila putem natječaja u sklopu programa „Magyar Falu“. Hrvatska samouprava Brlobaša ostvarila je potporu od 300 000 Ft za održavanje Hrvatskog dana putem Fonda „Gábor Bethlen“.

Nazočne su nakon presijecanja vrpce

Pajdaši

pozdravili načelnik sela, predsjednica Hrvatske samouprave te parlamentarni zastupnik Szászfalvi, koji je naglasio kako se radom postižu lijepi rezultati – za što je primjer kako Mjesna tako i Hrvatska samouprava Brlobaša.

Branka Pavić Blažetin

Muški članovi KUD-a „Podravina“

Mala stranica

Razglednice iz Zavičaja s Paga

Prije nekoliko desetljeća, dok mobilni telefoni i internet još nisu bili u „modi“, s ljetovanja i putovanja uvijek su se slale razglednice. Napredak tehnologije istisnuo je tradicionalne razglednice, ali i donio dodatne mogućnosti izrade digitalnih razglednica. Mlade generacije na pametnim telefonima vješto izrađuju digitalne razglednice koje u nekoliko sekundi šalju bilo komu na svijetu. Tako je i naša redakcija dobila digitalne razglednice iz Zavičaja s Paga koje su izradili učenici kampova II. turnusa. Uživajte i vi u njima!

Na izletu – učenici iz Lukovišća i Izvara

MORSKA ŠTAFETA

Na izletu u Pagu, Ninu i Zadru

Šetnja u Smokvice

Nogomet

Učenici iz Salante

Festival gibanice u Serdahelu

Postoji li osoba koja ne voli gibanicu, poslasticu koja se može slagati na bezbroj načina i puniti različitim nadjevima? A tko je čuo za serdahelsku gibanicu, sigurno je neće zaboraviti, tvrdila je načelnica Serdahela Viktoria Havasi na Festivalu gibanice. Naime, izvrsnost tog specijaliteta jamče starije žene koje sve tajne recepta čuvaju. Dodala je i to da je dužnost budućih generacija nastaviti tradiciju hrvatskih pomurskih blagdana (od krštenja i prve pričesti do svadbe i proštenja) na kojima se oduvijek pekla gibanica. Festival gibanice u Serdahelu priređen je 30. srpnja na radost mnogih posjetitelja iz cijele regije. Stiglo je mnoštvo gostiju s jedne i druge strane granice, a među njima i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, zamjenik predsjednika Skupštine Zalske županije Csaba Bene, počasni konzul RH u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, profesorica sa Sveučilišta u Zadru i počasna građanka sela dr. Smiljana Zrilić. Dvorište mjesne osnovne škole pretvorilo se u igraonicu za djecu i ogromnu kuhinju, a postavljeni šator u koncertnu dvoranu.

Pjevače iz Serdahela prati domaći tamburaški sastav

Mirisne pomurske gibanice i druga ukusna jela (fiš-paprikaš, domaće kobasice, pečena riba, gulaš) primamili su mnoštvo posjetitelja na Festival gibanice, koji zbog pandemije dvije godine nije bio održan. Koliko su ljudi bili željni druženja, obiteljskih igara i kušanja ukusnih tradicionalnih jela, vidjelo se po broju posjetitelja – nasmiješanih i veselih ljudi. Pomurska je gibanica zapravo tijekom godina postala zaštitni znak hrvatske pomurske zajednice, tako i serdahelskih Hrvata. Ona je i simbol zajednice i tradicija, rekao je u svojem govoru parlamentarni zastupnik g. Cseresnyés. Posebno je naglasio važnost složnosti zajednice u teškim vremenima koja su pred nama. Predsjednik Županijske skupštine g. Bene istaknuo je da je Festival i simbol prijateljstva dvaju naroda, ali i očuvanja hrvatske i mađarske baštine. Počasni konzul g. Kos istaknuo je posebnu ulogu hrvatske narodnosti u prekograničnom povezivanju, zahvalio im je na tome, a isto tako i na ukusnoj serdahelskoj gibanici koja je bila prezentirana i na Danu državnosti Hrvatske u Velikoj

Najmlađa zvijezda Festivala – Noémi Svélecz

Kaniži. Izvijestio je okupljene o pomoći susjednih hrvatskih županija u njegovanju dvojezičnosti na području, odnosno njegovanju hrvatskoga jezika i vjerskog života. Predsjednik HDS-a Ivan Gugan obratio se pomurskim Hrvatima i obratio njihovu pozornost na predstojeći popis pučanstva te ih zamolio da budu osviješteni Hrvati, neka ne zaborave ispuniti i obrasce s pitanjima pripadnosti narodnosti. Festival gibanice ovaj put nije bilo natjecateljskog karaktera – organizatori su željeli samo da sve ekipe prezentiraju svoje specijalitete, da svi koji su kušali gibanicu budu zadovoljni i da se ne zaborave stari recepti. Gibanice su pripremala žene iz Bečehela, Letinje, Mlinaraca, Ostrogne i Serdahela, a bilo ih je s nadjevom od sira, tikvica i maka, šljiva, bresaka, višanja, jabuka, zelja i dr. Dok su posjetitelji mazili svoje nepce i njih izvrsnim okusima i mirisima, na pozornici je bilo mnoštvo sadržaja i za druga osjetila. Naravno, od svih izvođača među kojima je bio Tamburaški sastav „Stoboš“ iz Velike Kaniže, KUD „Goričan“, duet Anita Grasic i Ferenc Korhanti te pjevač Csaba Vastag, najomiljeniji su bili domaćini: mladi tamburaši Hrvatske samouprave Serdahela „Pomurske žice“ i Pjevački zbor „Mura“ iz Serdahela. Najveće zvjezdice kulturnog programa bile su solopjevačice: Noémi Svélecz, koja je napunila tek pet godina i već prekrasno pjeva pomurske popevke, i pjevačica mladih tamburaša Mira Prosenyák.

Beta

Dan vošćanov u Kemlji

Va juniji Hrvatska samouprava Kemlje organizirala je spominak našim vošćanom ki su pali va Prvom i Drugom svitskom boju. Mašu je služio farnik Zoltán Both. Na ov dan imali smo goste iz Slovačke. Jedno leto bilo je da je naš zastupnik Hrvatske samouprave Mate Farkaš preminuo. Njegovi prijatelji, ognjogasci, došli su da se spominaju na njega. Po maši su svi ljudi došli na spominak. I gosti su posluhnuli naš program. Svečani govor držala je načelnica Gizella Eller. Pod vošćanskimi jačkami položili smo vence pod spomen-pločom. Zatim su zastupnice recitirale pjesmu „Red kostanjev” Štefana Megyimorija na ugarskom i hrvatskom jeziku. S farnikom smo molili za sve zguobljene. Po progra-

mi odšetali smo se va cimiter i položili cveće na grob Mate Farkaša. Naš je put peljao pod kostanji ke su kemljanski ljudi posadili na spominak herojem. Hrvatska samouprava pred nekoliko leti postavila je križ pred svaki kostanj, na njem je ime zguobljenog muža, sina, diteta. Čudami smo bili pri spomen-svečevanju. Štali smo imena pedeset vošćanom ki su se zgubili u Prvom svitskom boju, a tridesetimi su bili hrabri muži, ki su umrli u Drugom svitskom boju. Zatim smo jačili ugarske i hrvatske vošćanske note.

Marija Nović-Štipković

Telova u Hrvatskoj Kemlji

Jako lip običaj ostavili su na nas naši starji. Na Telovu stali su četiri oltari na glavnoj ulici. Bile su familije, ke su nakinčile te oltare. Prvi oltar bio je Paholov, drugi Janišekov, tretí Konečnijev, a čet-

vrti Krankovićev. Prošecija je peljala po celoj ulici. Sada se je jur minulo. Domaćini su se postarali ali umrli. Dica se nisu zela za ovako veliko delo. Jako je teško ovako tradiciju držati. Pred dvimi leti su grupe – ognjogasci, crikvena, domaća i Hrvatska samouprava – preuzele organiziranje svetka. Va peti leti imali smo četire farnike. Svakomu je bilo teško dvi maše i dvi prošecije održati na jednu nedilju. Kad smo imali starjega farnika, onda nije bio problem va dvi sela držati. Sada je bila maša i prošecija u Hrvatskoj Kemlji. Onda va Ugarskoj Kemlji nije. Tako smo se dogovorili da ćemo svako drugo leto imati oltare.

Ovu Telovu imali smo okolo crikve. To je prosio farnik. Četire stole-oltare lipo smo nakinčili, stali su okolo crikve. Prošecija je bila jako kratka. Ov dan na mašu su došli i Ugri. Lipo je bilo. Ugarske i hrvatske jačke jačili su verniki. Sunce je teplo svitilo. Pri drugom oltari stala je prošecija kad je jako velik vetar počeo duhati. Vaze zi cvećem pale su na tlo. Tako brzo je odpuhao kako je došao. Po

maši verniki su dobili čokrić svetoga cveća. To zato da je obrani od zla. Lip je svetak bio. Ali onda ću biti zadovoljna kad budu opet stali naši lipi stari oltari.

Marija Nović-Štipković

FOTO: KRISZTIAN TÓTH-BÉCS

Tambure probudile publiku

Dana 20. lipnja u pečuškom Hrvatskom kazalištu održan je završni, ljetni koncert Tamburaškog orkestra Hrvata u Mađarskoj. Voditelj je i dirigent orkestra Ivan Draženović, magistar glazbe iz Valpova. U obiteljskom ozračju u prepunoj dvorani odzvanjale su skladbe i pjesme Jerryja Grcevicha, Ivana Draženovića, Paje Kolarića, Miroslava Škore, Shostakovicha, Brahmsa te narodne melodije iz raznih krajeva gdje žive Hrvati.

Osim instrumentalnog dijela predstavili su se publici kao vrsni pjevači Mira Živković, Marko Jerant, Ádám Szabó te gošća iz Hrvatske Valentina Pavlović.

A prije nego što tambure zaspe tijekom ljetnog odmora, na kraju programa uspjele su animirati i publiku kako bi svi gledatelji sa sviračima zapjevali neke naše poznate narodne pjesme kao što su „Al' je fino to baranjsko vino“, „Tekla voda Karašica“ i „Vesela je Šokadija“.

Priredba je bila otvorena za svakog tko se registrira, a ostvarena uz pokroviteljstvo Zaklade „Gábor Bethlen“ u okviru natječaja NKUL-KP-1-2022/2-000428.

Vesna Velin

„Pjevajmo i svirajmo – Mala pjesmarica“

U sklopu prekograničnog projekta „2M2C – Glazba nas pokreće, kultura nas spaja“ koji se ostvaruje u okviru Interreg V-A programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020. izdana je slikovnica „Pjevajmo i svirajmo – Mala pjesmarica“.

U izradi slikovnice sudjelovali su učenici i djelatnici Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica te učenici iz mađarskog obrazovnog centra u Sigetu. Slikovnica je izdana na hrvatskom i mađarskom jeziku, a sadržava pjesmice i brojalice te slikovite prikaze izrade različitih jednostavnih predmeta koji stvaraju zvukove. Pjesmice i brojalice mogu se pjevati i svirati na izrađenim glazbalima. Nositelj navedenog projekta vrijednog 179.149,06 eura, od čega bespovratna sredstva EU iznose 152.276,70 eura, jest Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica, a partneri su na projektu obrazovni centar iz mađarskog Sigeta i Razvojna agencija VTA. Osnovni su ciljevi projekta uspostavljanje prekogranične suradnje ustanova u kojima se školuju učenici s teškoćama u razvoju, omogućavanje povezivanja dvaju naroda kroz aktivnosti, brisanje granica, prevladavanje različitosti te stvaranje zajedništva.

(www.icv.hr, COOR Virovitica)

HRVATSKI ŽIDAN – Seoska samouprava i Hrvatska samouprava dotičnoga naselja srdačno vas pozivaju na piknik i Seoski dan u subotu, 20. augustuša. Kod Kulturnoga doma na dvoru i ovput će kuhati najavljene i dobrovoljne grupe, a za dicu i mlade bit će osigurane mogućnosti za sport: stolni tenis, bicikljanje, skakaonica, tančene predstave. Toga dana svečano će se otvoriti i jaslice, a zainteresirani u knjižnici moru pogledati film „Štefan, kralj“. Židanske kulturne grupe na scenu će ponovo postaviti skupni program koji je jur prikazan na samboteljskom županijskom Hrvatskom balu u majušu.

UNDA – Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci“ srdačno vas poziva na priredbu „Folklor prez granic“ u subotu, 27. augustuša, početo od 17 uri sa svetom mašom. U 17:30 začme se folklorni večer na kom nastupaju: domaći „Veseli Gradišćanci“, udruga „Sveti Martin“ iz Dubrave, folklorno društvo „Graničari“ iz Fileža, folklorna grupa „Cifraszúr“ iz Kevežde i jačkarni zbor Staroga Grada. Na zabavi od 20 uri svira petrovski „Pinka-band“.